

Esquerra, el cas de Paola Robilant, en la premsa italiana. Dreta, Isabel Sartorius.

Quasi encara de cos present Rainier III de Mònaco, al seu fill Albert ja li han eixit dos fills il·legítims, nena i nen. Però el príncep monegasc no és una excepció entre les testes coronades europees. I vet ací que els borbons espanyols s'enduen la palma, amb una prole extramatrimonial ben palesa, tot i que poc coneguda. Tant és així que el veritable cognom del rei Joan Carles hauria de ser Puigmoltó i no Borbó. Us sorprèn? Relacions dissimulades, que no vol dir amagades, de sobte esdevenen desafiament del passat arcà, perquè en definitiva llurs fruits són difícils d'amagar.

Els pecats inconfessables de les testes coronades

successió de les dues germanes majors de Felip, casades com ell amb no iguals, i l'aparició, ací i allà, de bastards i néts d'Alfons XIII, sense oblidar que la filla primogènita de Juan Carlos potser no sigui Helena la malaltissa.

Isabel, la concupiscent. No s'espantin, la mare de Rainier era filla natural, i mireu, donà l'hereu de Mònaco. Les tribulacions familiars del petit principat provençal, tan a mà als quioscs, serveixen d'introducció a la història dels borbons oblidats, si és que realment podem parlar del llinatge Borbó aplicable a la família regnant a Espanya. Sí, d'acord, el rei consort Francesc d'Assís els reconegué, però de tots és sabut que dels vuit fills d'Isabel II cap ni un fou del seu marit. La relació d'amants de la reina és extensa: el general Serrano, els cantants Mirall i Frontera de Valldemosa, el músic Emilio Arrieta, José Ruiz de Arana "el Pollo Arana", Carlos Marfori, el comandant Enric Puigmoltó i Mayans, etc. Precisament a aquest darrer, natu-

ral d'Ontinyent (Vall d'Albaida), destacat militar que participà en la repressió al Principat dels Matiners (1848) —els carlins catalans— i en l'esclafament de la milícia de Madrid partidària d'Espartero (1856), la reina el recompensà amb el seu tàlem i el títol de vescomte de Miranda (28 de desembre de 1857). Precisament, tot just un mes abans, nasqué Alfons Francesc d'Assís Pius, conegut en cercles cortesans com "el Puigmoltejo", rei d'Espanya des del pronunciament del general Arsenio Martínez Campos a Sagunt el 29 de desembre de 1874, que posà fi a la Primera República.

Alfons XII. Alfons, el príncep restaurat, arribà a Espanya per Barcelona. Típic, el 1876 mostrà per primer cop els símptomes de la malaltia que aviat li segaria la vida. Era necessari, doncs, casar-lo. Enamoradís, es fixà —al marge del govern— en la seva cosina Maria Mercè, filla de la infanta Lluïsa Fernanda i el comte de Montpensier. La decisió del jove rei aixecà una gran

polseguera, car el pare de Maria Mercè havia participat en l'assassinat de Prim i les corts s'oposaven a deixar que la filla d'un assassí cenyís la corona d'Espanya. Finalment, Alfons esposà Maria Mercè el gener de 1878, tot i l'oposició d'Isabel II a l'exili parisenc, que li envià la provocadora soprano Helena Sanz per fer avortar l'idil·li. Cinc mesos durà el matrimoni; la jove Maria Mercè, també afectada de tuberculosi, morí al juny, davant la sorpresa popular, que ideà la cèlebre cançoneta "*Dónde vas, Alfonso XII; dónde vas, pobre de ti. Voy en busca de Mercedes, que ayer tarde no la vi...*"

Alfons, ara sí, es lliurà en braços d'Helena Sanz y Martínez de Arrizala, "la Favorita", anomenada així per haver aconseguit el paper estel·lar de Leonor de Guzmán en l'òpera homònima de Donizetti. La soprano tingué dos fills del rei, Fernando (1880-1970) i Alfonso (1881-1922), mai no reconeguts per la casa reial. Fernando casà amb Guadalupe Lymanur y Mariscal, amb qui tingué dues filles: Helena i Maria, la primera casada amb Robert Borgs i amb dos fills, i la segona amb Albert Wittig, matrimoni que ha tingut dos fills i tres filles.

Alfons XII compartia tàlem amb la cantant, però es casà el 1879 amb la gelosa i gèlida Maria Cristina d'Habsburg Lorena, arxiduchessa d'Àustria, amb qui poc més compartí que les còpules

Alfonso XIII, el Puigmoltonejo.

Leandro Alfonso de Borbón Ruiz-Moragas.

EL TEMPS / EFE

que engendraren llurs fills: Maria Mercè (1880-1904), Maria Teresa (1882-1912) i el pòstum Alfons, nascut el 17 de maig de 1886. La reina consort mai no suportà les infidelitats del seu espòs ni la reconeguda relació amb la Favorita, que la treien de polleguera. Aleshores,

Alfons flirtejava amb la també cantant Adela Borghi, a qui mantenia luxosament a la vista de tots. Maria Cristina conspirà per desfer-se'n i aconseguí convèncer el ministre d'estat José Eldnayen perquè embarqués la Borghi en un tren i l'enviés a França. Alfons no es

prengué gens bé l'actuació de muller i ministre, però traspassà al poc temps, el 25 de novembre de 1885, quan li faltaven tres dies per fer els 28 anys.

Alfons XIII. Alfons XII de Borbó —o Puigmoltó— morí aviat. No sabem fins

I Joan Carles, què?

De l'infant Joan, l'etern aspirant, no hi ha constància de fills extramatrimonials. Del seu germà major, el príncep d'Astúries, hi ha un suís establert a San Diego (Califòrnia) que diu que n'és fill i de la primera esposa Edelmira Sampedro; però aleshores seria legítim. No obstant això, l'individu, que guarda una extraordinària semblança amb Alfons XIII, feia anys es feia anomenar Alfonso de Borbón y Apodaca. De moment no reclama res i viu modestament als Estats Units, però obviada la Pragmàtica Sanció de 1776, que prohibeix expressament el matrimoni entre no iguals, la qual cosa ha permès regnar la branca de Joan Carles, veste'n tu a saber què pot oferir el futur.

A l'anunci de la propera paternitat de Felip de Borbó i Leticia Ortiz s'uneix la reivindicació de reforma de l'articulat de la Constitució espanyola que discrimina l'accés de les dones a la successió reial. Altrament, quatre anys abans del naixement d'Helena, l'aristòcrata italiana Olghina Nicolis di Robilant parí una nena que afirma que és del rei espanyol. El romanç entre el Borbó i la Robilant es descabdellà a la fi de la dècada dels cinquanta del segle passat. El jove príncep per la gràcia de Franco encara dubtava entre Maria Gabriella de Savoia i Sofia de Schleswig-Holstein-Sonderburg-Glücksburg. La Robilant li proporcionà la fruita prohibida, Joan Carles la tastà i nasqué Paola, que avui viu als Estats Units, es doctorà a la Columbia University el 1993 amb una tesi titulada *Displacement as Theme and*

Concept in the Nineteenth-Century Novel i ha estat col·laboradora del professor Edward Said, president de la Modern Language Association, que cita expressament Paola a la introducció del seu llibre *Culture and Imperialism* (traducció castellana, Barcelona, ed. Anagrama, 1996). Es a dir, comparada amb Helena i Cristina, tota una llumenera. No obstant això, no vol saber res del seu pare, almenys per ara, ni tampoc de la seva mare, que exerceix el periodisme a Itàlia amb una extraordinària fixació per les coses de Joan Carles i prole. A la fi dels vuitanta, sense cap escrúpol, publicà les cartes d'amor del seu estimat *Juanito*, completament silenciades a l'estat espanyol. Atenció! Paola Nicolis di Robilant, nou Codi Civil en mà, és la primogènita de Joan Carles i, fins al moment, encara no hi ha desmentit oficial de la Casa Reial que en negui la paternitat.

Dels amors de Felip, a qui també se li atribuï una suposada homosexualitat, destaca la relació amb Isabel Sartorius Zorroaquin, filla del marquès de Marino. L'idil·li entre tots dos durà oficialment de 1989 a 1993, tot i que continuaren veient-se després. El 25 de juliol de 1997 nasqué la nena Mencía, i una setmana després Isabel se separava del seu espòs de conveniència Javier Soto. Els cercles cortesans foren tot rumors i s'especula encara avui sobre la possible paternitat de Felip de la nena. En cas de ser així, seria la primogènita malgrat Leticia i, doncs, una possible candidata al tron joancarlista.

a on podria haver arribat si hagués gaudit de llarga vida. Concupiscent com la mare, el seu fill els superà. Alfons XIII deixà una enorme prosàpia de bastards, la qual encara no ha estat convenientment investigada. I és que abans de casar el 1906 amb Victoria Eugènia de Battemberg (recordem-ho, qui introduí l'hemofília en la família), néta de la reina Victòria d'Anglaterra, havia tingut un fill, Robert Levêque de Vilmoren (1905-1980), amb l'aristòcrata francesa Mélanie de Gaufridy de Dortan.

Del seu matrimoni legítim, Alfons XIII tingué cinc fills, a més d'un nadó mort en néixer: Alfons (príncep d'Àstúries), Jaume (duc de Segòvia, la branca del duc de Cadis que és avui cap de la casa de Borbó), Beatriu (d'ací descendeix el televisiu Alessandro Lecquio), Maria Cristina (els Marone-Cinzano), Joan (la branca de Joan Carles I), i Gonçal, que morí fadrí.

Poc abans del seu traspass a l'exili, Alfons XII encomanà a dos col·laboradors seus, el comte de Los Andes i el marquès de La Eliseda, un annex secret al seu testament on reconeixia la paternitat de María Teresa i Leandro Alfonso Ruiz Moragas, nascuts de la seva relació amb l'actriu Carmen Ruiz Moragas. Al mateix document, reconeixia també ser pare de Juana Alfonsa Milán y Quiñones de León, tinguda amb la institutriu irlandesa dels seus fills Beatrice Noon.

N'hi ha més, però o bé tingué dubtes o bé no s'atreví a revelar tota la seva prosàpia bastarda. Amb les rendes generades per un conte corrent d'un banc suís, administrat pel comte de Los Andes (amb bones relacions amb el règim franquista), s'atengué a les necessitats dels tres fills. Ana María Ruiz Moragas morí el 1964; els seus descendents, Leandro y Carmen Bürgisser, reclamen el dret de dir-se Borbó. Mentre que Leandro Ruiz Moragas, establert a Alacant, aconseguí per sentència judicial, el 28 d'abril de 2003, ser reconegut com a fill d'Alfons XIII. La seva peripècia vital l'explica en les seves memòries sota el títol *El bastardo real* (Madrid, 2002). Altrament, Juana Alfonsa Milán viu en l'actualitat a Madrid, ha estat mare i té néts.

David Garrido

La sinia

F. Marc Álvaro

On poso la creu?

Hi ha una mena de decisions a la nostra vida que són una nosa opressiva de l'estil d'aquells odiosos jerséis tipus cigne que portàvem quan érem nens, als anys setanta. Un d'aquests casos és el moment en què, tot fent la declaració de l'impost sobre la renda, has de triar a qui destines el 0,5239 que figura a l'apartat de l'assignació social voluntària. No és fàcil escollir. Analitzem les alternatives.

Si ho destines a la casella de l'Església catòlica, saps que pots contribuir a ajudar iniciatives admirables com la tasca de Caritas o de molts religiosos que treballen aquí i a fora entre aquells que viuen en el límit. Però també penso en els fons eclesials que van a parar a empreses i grups que, per dir-ho de manera elegant, tenen poc de cristians. Un cas de llibre és l'emissora radiofònica COPE, braç armat de l'ultradreta més incendiària, casposa i reaccionària que campa per les Espanyes, amb una dosi gens negligible d'influència sobre les mentalitats de la gent. Si, en canvi, marques la casella de "fines sociales", el 0,5239 de la teva renda anual anirà —diuen— cap a organitzacions no governamentals, algunes de les quals fan un treball exemplar i de gran incidència. Però també hi ha altres entitats beneficiàries que són únicament paradetes privades que, vivint a mig gas de la subvenció pública, serveixen només de pantalla per a alguns interessos partidistes o gremials. Cap de les dues caselles, com poden veure, m'acaba de satisfer.

El meu assessor fiscal em diu que puc deixar en blanc les dues caselles. Què passarà llavors amb el meu 0,5239? Anirà directament als pressupostos generals de l'estat, la qual cosa implica que aquests diners s'usaran segons la inclinació política del moment i seguiran el circuit burocràtic que toca. Sóc partidari de pagar impostos i, com a defensor d'un estat del benestar de dimensions raonables (que assegurí uns mínims dignes), aquesta tercera opció em plau força, si no fos que tampoc sé exactament en quina proporció aquest 0,5239 servirà per a educació o sanitat o per mantenir greixats els neocacics autonòmics i ganduls de Galícia i Andalusia. Això sense comptar que, com a català, allò que em plauria es exercir l'objecció fiscal per evitar-me la solidaritat forçosa a la qual m'obligava l'actual estructura de l'Espanya plural.

Què faig? Poso o no poso la creu? On la poso? No podria destinar aquest 0,5239 directament a algú que conegués i que ho necessiti més que no pas jo? Prometo que portaria un justificant ben clar a la finestreta de torn. No seria això molt més transparent, eficaç i just?